

PRO MEMORIA: ALEXANDRU SUCEVEANU ȘI CONSTANȚA

“καὶ [φιλί]ην ἡσκησα, π[ί]στεις/
δὲ φ[ίλων ἐσά]ωσα”
(„Am practicat prietenia și am păstrat
încrederea prietenilor”; ISM II 368, r. 9-10)

Încetarea neașteptată din viață în primăvara acestui an, la 24 mai 2013, a cunoscutului cercetător științific de la Institutul de Arheologie “Vasile Pârvan” din București, prof.univ.dr. Alexandru Suceveanu, ne-a întristat profund, pe măsura cunoașterii și aprecierii sale de decenii.

De curând, ultimele trei numere ale revistei Pontica, au reușit să ilustreze mai deplin legăturile puternice și de durată ale remarcabilului specialist în istorie greco-romană cu Dobrogea și în special, cu Constanța; mai întâi Pontica 43 (2010), volum dedicat lui Alexandru Suceveanu la cea de a 70-a aniversare, prilej din partea redacției, prin glasul regretatului coleg Mihai Irimia, să evoce, în cuvinte calde, echilibrate și frumos scrise, cele mai însemnate momente din viața și opera distinsului aniversat; prin finețea prezentării și mai ales prin adevărul ei, aceasta merită oricând recită, având acum o dublă semnificație, deoarece cei doi buni prieteni ne-au părăsit în scurt timp, unul după celălalt.

Răspunsul sensibil al lui Alexandru Suceveanu, la pierderea timpurie a lui Mihai Irimia “*familia arheologilor constănțeni, din care sper, cu mândrie, să fac parte, se vede privată nu numai de un suflet de excepție, ci și de un savant, pe cât de profund, pe atât de reconfortant*” [Pontica 44 (2011), p. 22]-, atrage în egală măsură atenția, el definindu-i acum pe cei doi cercetători de excepție.

În sfârșit, al treilea număr al revistei constănțene, prezintă chiar ultima comunicare a lui Alexandru Suceveanu la Sesiunea Pontica, “*Histria – 1990-2010*”, în care autorul spunea: “*Astăzi mă simt dator ca, în fața familiei mele constănțene, adică cea a Muzeului de Istorie Națională și Arheologie – instituție în care am regăsit o*

căldură sufletească pe care n-am întâlnit-o niciodată în instituția din care făceam parte-, cu ocazia, probabil, a ultimei mele participări, din cele peste 40, la prestigioasa sesiune anuală, să dau socoteală despre ceea ce s-a realizat la Histria în perioada în care am răspuns de soarta șantierului” [Pontica 45 (2012), p. 78].

În cele cinci decenii de activitate Alexandru Suceveanu a reușit, bazat pe o temeinică pregătire clasică și arheologică, să realizeze o operă vastă, în care regăsim valorificarea exemplară a propriilor săpături de la Histria, Fântânele și Halmyris, dar și interpretarea, adeseori novatoare, a istoriei Dobrogei antice, în contextul mai larg al lumii grecești și romane.

Multe dintre contribuțiile lui Alexandru Suceveanu au apărut chiar în paginile revistei Pontica, începând cu nr. 2 al acesteia (1969) și până în ultimul an al vieții sale, autorul abordând teme variate: istoria Moesiei în sec. I î. e. n., data de anexare a Dobrogei de către romani, stratigrafia Histriei romane târzii, probleme politico-economice ale Dobrogei secolelor V-IV î. e. n., statutul juridic al orașului Tomis, tipologia juridică a exploatărilor agricole din orașele vest-pontice (sec. II-III e. n.), inscripții inedite de la Histria, analiza decretului din Dionysopolis – IGB I² 13 – pentru cunoașterea titlului asumat de Burebista și contribuții la cunoașterea romanității vest-pontice.

Problemele Tomisului se regăsesc constant în studiile sale, publicate în reviste din țară și străinătate, cele mai importante reunite acum în a sa *Opuscula Scythica. Grecs et Romains au Bas Danube*, București, 2009.

Capitole consistente asupra metropolei vest-pontice – Tomis – se întâlnesc în teza sa de doctorat, publicată ulterior sub titlul – *Viața economică în Dobrogea romană, secolele I-III e. n.*, București, 1977 – model de analiză a surselor literare, arheologice, epigrafice și numismatice, lucrare consultată constant în cercetarea istorică a ultimelor decenii; asupra evoluției istorice a Tomisului s-a aplecat și în *La Dobroudja romaine*, Bucarest, 1991 (lucrare elaborată împreună cu Alexandru Barnea) și în tratatele și enciclopediile la care a colaborat. Indicele tematic întocmit de Al. Suceveanu pentru *Inscripțiile din Scythia Minor grecești și latine. Vol. II. Tomis și teritoriul său*, București, 1987, de Iorgu Stoian, ușurează mult consultarea acestui *corpus* și desigur, am putea aminti numeroase alte contribuții. Opera științifică a lui Alexandru Suceveanu rămâne o carte deschisă spre folosul cercetărilor istorico-arheologice viitoare (o listă a lucrărilor sale se regăsește în Pontica 43 (2010), p. 19-24 și în *Antiquitas istro-pontica. Mélanges d'archéologie et d'histoire ancienne offerts à Alexandru Suceveanu* (eds. M.V. Angelescu, I. Achim, A. Băltăc, V. Rusu-Bolindeț, V. Bottez), Cluj-Napoca, 2010, p. 19-26.

Modelul oferit tinerilor de profesorul Alexandru Suceveanu rămâne adânc întipărit; a continuat și consolidat școala istorico-arheologică de pe șantierul Histria, dar și în calitatea sa de profesor asociat la Facultatea de Istorie a Universității București; a contribuit, astfel, la formarea de noi specialiști, îndrumând mai bine de două decenii numeroase lucrări de doctorat, teze în mare parte publicate, fapt care l-a bucurat nespus de mult. La Constanța a activat ca profesor la masteratul de istorie veche organizat de Facultatea de Istorie și Științe Sociale a Universității „Ovidius”, în perioada 2003-2008, susținând prelegeri urmărite cu vie admirație de studenți. Universitatea din Constanța i-a decernat prof. Alexandru Suceveanu, la 2 martie 2010, titlul de *doctor honoris causa* pentru

activitatea științifică, concretizată într-o listă impresionantă de titluri publicate în țară și străinătate. Urmare a intensei sale cercetări a siturilor din Dobrogea, Al. Suceveanu a primit și premiul "Remus Opreanu" pentru arheologie al Instituției Prefectului Județului Constanța, în anul 2008, care se adaugă altor distincții de prestigiu conferite anterior cercetătorului bucureștean.

Alexandru Suceveanu era așteptat cu bucurie la Constanța, la sesiunea anuală a MINA, dar și cu prilejul diverselor simpozioane organizate aici; prezența sa la discuții era urmărită cu interes și se remarcă de fiecare dată prin noutatea interpretării unui eveniment istoric sau a unei evidențe arheologice. La toate se adăuga și un farmec anume, urmare a firii sale deosebit de prietenoase.

Ne-am oprit aici doar asupra unor crâmpoie din îndelungata activitate a colegului nostru, datele esențiale ale acesteia fiind evidențiate în volumele omagiale amintite mai sus. Se cuvine să arătăm sprijinul acordat de Alexandru Suceveanu, în repetate rânduri, colegilor săi din Constanța, în susținerea proiectelor lor științifice, în atingerea unor trepte profesionale, semn al aprecierii sale fiind și prezența acestora în colectivul șantierului Histria.

Constanța a fost puntea de legătură a lui Alexandru Suceveanu cu Histria; cea mai aproape de sufletul său a fost, într-adevăr, cetatea Histria. A fost prezent aici an de an, timp de o jumătate de veac, din studenție și până la sfârșitul vieții sale, în echipa de cercetare și pentru două decenii, la conducerea acestui prestigios șantier arheologic. Trei dinte monografiile semnate de Alexandru Suceveanu (alături de unii din colaboratori) sunt de acum repere de bază în cercetarea acestui sit: *Histria VI. Les thermes romains*, Bucarest-Paris 1982 (lucrare distinsă cu premiul "Vasile Pârvan" al Academiei Române din anul 1982); *Histria X. La céramique romaine des Ier-IIIe siècles ap. J.-C.*, Bucarest, 2000; *Histria XIII. La basilique épiscopale*, Bucarest, 2007.

Alexandru Suceveanu a ales să se odihnească în pământul Histriei, identificându-se pentru totdeauna cu aceasta, având în preajmă monumentele străvechii așezări vest-pontice, pe care le-a îndrăgit atât de mult, amintirea familiei și a prietenilor de aproape sau mai de departe.

Maria BĂRBULESCU*

* Maria Bărbulescu: Universitatea "Ovidius" Constanța; e-mail: mariabarbulescu@yahoo.fr.